

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Sžo/34/2016
Identifikačné číslo spisu: 1015200169
Dátum vydania rozhodnutia: 21.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Ivan Rumana
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1015200169.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a z členov senátu JUDr. Jozefa Milučkého a JUDr. Soni Langovej v právnej veci žalobcu: Rozhlas a televízia Slovenska, Mlynská dolina, Bratislava, IČO: 47 232 480, proti žalovanej: Rada pre vysielanie a retransmisii, Dobrovičova 8, Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. RL/42/2014 zo dňa 04.11.2014, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/28/2015-32 zo dňa 11. marca 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/28/2015-32 zo dňa 11. marca 2016 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. RL/42/2014 zo dňa 04.11.2014 z r u š u j e podľa ust. § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Žalovaná je p o v i n n á uhradiť žalobcovi trovy konania, spočívajúce v uhradených súdnych poplatkoch vo výške 140 €, do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

I.

Napadnutým rozsudkom krajský súd zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. RL/42/2014 zo dňa 04.11.2014, ktorým bola žalobcovi uložená podľa § 64 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení účinnom k 07.12.2010 (ďalej len zákon č. 308/2000 Z. z) sankcia - upozornenie na porušenie zákona za to, že porušil povinnosť ustanovenú v § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. tým, že dňa 01.03.2014 v čase o cca 19.00 hod. odvysielal v rámci televíznej programovej služby Jednotka, v programe Správy RTVS príspevky „Aktuálna situácia na Ukrajine“, „Na pohyb ruských vojsk reagoval celý svet“, „Na situáciu na Ukrajine reaguje aj slovenská vláda“, „Analytik o ďalšom vývoji na Ukrajine“ a „Aktuálna situácia na Ukrajine (rozhovor s M. N.)“, v ktorých došlo k porušeniu povinnosti zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť, keďže dotknutá strana,

ktorou boli politickí predstavitelia Ruskej federácie, nedostali priestor na vyjadrenie a ich stanovisko k danej téme nebolo účastníkom konania ani nijak sprostredkované.

Krajský súd rozsudok odôvodnil tým, že účelom ust. § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z., je vytvorenie objektívneho priestoru pre pluralitu názorov o otázkach, ktoré sú predmetom verejného záujmu a zároveň zamedzenie zneužitia vysielacieho času v spravodajských a politicko-publicistických programoch na prezentovanie jednostranne zameraných informácií. Je zrejmé, že mediálna prezentácia názorov len jednej názorovej skupiny je v demokratickej spoločnosti nežiaducim javom. Verejnosť má v zmysle § 16 ods. 3 písm. b) zákona č. 308/2000 Z. z. právo na pluralitu informácií, čo vyplýva aj z judikatúry ESĽP, ktorý vyslovil názor, že občanom ako pasívnym recipientom informácií, musí byť umožnené prijímať rozmanité informácie, aby si spomedzi nich mohli vybrať a utvoriť si pre danú otázku svoj vlastný názor, pričom práve pluralita myšlienok a informácií je to, čo robí demokratickou spoločnosťou demokratickou (Case of Cetin and others v. Turkey, Applications nos. 40153/98 and 40160/98, bod č. 64). Poskytnutie relevantného priestoru druhej strane je spôsob, ako zabezpečiť objektívne a nestranné informovanie recipienta.

Pojmy objektívnosť a nestrannosť sú pružnými právnymi pojmami, ktoré nie je možné presne právne definovať, ich obsah sa môže meniť, býva podmienený okolnosťami prípadu, na ktorý sa aplikuje právna norma. V danom prípade ich žalovaná v napadnutom rozhodnutí interpretovala. Žalovanej je v zmysle § 64 ods. 1 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. stanovená povinnosť upozorniť vysielateľa na porušenie zákona. Upozornenie je sankciou preventívneho charakteru a je predpokladom uloženia pokuty za druhovo zhodné protiprávne správanie vysielateľa vytykané v upozornení. Žalovaná musí v upozornení identifikovať, akým konaním vysielateľa došlo k porušeniu povinnosti. Žalovaná sa podľa názoru súdu dostatočným spôsobom vysporiadala s odôvodnením, že odvysielané príspevky neboli nestranné, keďže nebol poskytnutý priestor druhej strane. V konaní bolo nesporné, že žalobca nevyvinul nijakú aktivitu na získanie relevantného stanoviska dotknutej strany a obmedzil sa na konštatovanie o neexistencii tohto stanoviska. Súd považuje za potrebné uviesť, že v prípade absencie vyjadrenia, stanoviska dotknutého subjektu, je žalobca povinný zabezpečiť vyváženosť a objektívnosť sprostredkovaných informácií tak, aby si divák mohol vytvoriť vlastný názor, pretože táto povinnosť vyplýva žalobcovi priamo zo zákona. Súd je toho názoru, že uložená sankcia - upozornenie na porušenie zákona, má v danom prípade výchovný charakter a žalobca v budúcnosti zabezpečí objektivitu a nestrannosť svojich odvysielaných príspevkov tak, aby recipient si z plurality informácií vytvoril svoj vlastný názor o odvysielanej veci.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti krajský súd dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, a preto ju v zmysle § 250j ods. 1 O. s. p. zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 250k ods. 1 O. s. p. a žalobcovi, ktorý nebol v konaní úspešný, právo na náhradu trov konania nepriznal.

II.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca včas odvolanie a navrhol, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že zruší rozhodnutie žalovanej a vráti jej vec na ďalšie konanie. Zároveň si žalobca uplatnil náhradu trov konania.

V dôvodoch podaného odvolania uviedol, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a účastníkovi konania sa odňala možnosť konať pred súdom.

Ďalej žalobca v odvolaní opakovane uvádzal, že v predmetnom príspevku nemohlo odznieť oficiálne stanovisko predstaviteľov Ruskej federácie, nakoľko takéto oficiálne stanovisko v čase odvysielania predmetného príspevku neexistovalo. Žalovaná ani krajský súd sa v napadnutých rozhodnutiach relevantným spôsobom nevysporiadali s argumentmi žalobcu o skutočnosti, že predmetné príspevky informovali výsostne o aktuálnych témach, ktoré bezpochyby predstavovali informovanie vo verejnom záujme, a teda na strane verejnosti existovala vysoká potreba mať možnosť takéto informácie prijímať (a to aj bez oficiálneho stanoviska Ruskej federácie). Žalovaná, podľa jeho názoru, dospela k záveru, že príspevok obsahoval „závažné obvinenia z porušenia medzinárodného práva“ svojvoľne, pričom necitovala, ktoré konkrétne tvrdenia z príspevkov mali tieto závažné obvinenia obsahovať. K tak

závažným záverom nie je možné dôjsť bez riadnej a logickej správnej úvahy, pričom takáto správna úvaha by nevyhnutne musela obsahovať podrobné posúdenie všetkých vyššie uvedených skutočností. Vzhľadom k tomu, že krajský súd v napadnutom rozsudku tento postup žalovanej potvrdil, má žalobca za to, že týmto došlo k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci.

Žalobca namieta, že žalovaná uplatnila svoju právomoc uložiť sankciu za porušenie § 16 ods. 3 písm. b/ zákona č. 308/2000 Z. z. nad rámec ústavného rámca tak, ako to vymedzil aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č. II ÚS 307/2014. Túto argumentáciu predniesol žalobca aj na súdnom pojednávaní a namieta, že napadnutý rozsudok sa s uvedenou argumentáciou vôbec nevysporiadal a má za to, že tým bolo porušené jeho právo na spravodlivý súdny proces a síce odňatím možnosti konať pred súdom. Žalobca ďalej poukázal na to, že reakciu oficiálnych predstaviteľov Ruskej federácie odovysielal hneď v ten deň, kedy bola verejne dostupná. Vzhľadom na uvedené a v zmysle nálezu Ústavného súdu SR, podľa žalobcu, v tomto prípade k skúmaniu proporcionality, intenzity obmedzenia slobody prejavu žalobcu nemalo vôbec dôjsť, pretože chýbala referenčná norma, na strane druhej - ktorý konkrétny záujem podľa čl. 26 ods. 4 v spojení s čl. 31 Ústavy SR mohol byť odovysielaním predmetných príspevkov porušený, ktorými konkrétnymi vyjadreniami atď.. Napriek tomu, že žalobca tento fakt pred krajským súdom jednoznačne špecifikoval, tento sa s ním v napadnutom rozsudku žiadnym spôsobom nevysporiadal, čím žalobcovi odňal možnosť konať pred súdom.

III.

Žalovaná v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k 1S/28/2015-32 zo dňa 11.03.2016 ako vecne správny potvrdil.

Uviedla, že z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že sankciu za porušenie povinnosti uvedenej v § 16 ods. 3 písm. b/ zákona č. 308/2000 Z. z. uložila za neposkytnutie priestoru na vyjadrenie predstaviteľom Ruskej federácie a taktiež za nesprostredkovanie ich stanoviska iným spôsobom v odovysielanom programe. Žalovaná formulovala tieto argumenty o porušení zákona priamo vo výroku rozhodnutia, a teda nemožno akceptovať tvrdenie žalobcu o v zásade jedinom argumente žalovanej. V prípade, že žalovaná v rozhodnutí konštatuje, akým spôsobom bolo in concreto možné zachovať zákonnosť sankcionovaného programu pri naplnení deklarovaného úmyslu vysielateľa (napr., že relevantným orgánom bolo napr. veľvyslanectvo Ruskej federácie v Bratislave), vždy ide iba o príklad s odporúčacou hodnotou, nikdy nie o imperatívny pokyn regulačného orgánu. Žalovaná konštatovala, s čím sa stotožnil aj Krajský súd v Bratislave, že bolo nesporné, že žalobca nevyvinul nijakú aktivitu na získanie relevantného stanoviska dotknutej strany a obmedzil sa len na konštatovanie o neexistencii tohto stanoviska. Pripomínala, že žalobca taktiež vo svojom vyjadrení k správnomu konaniu priznal, že nepokladal za potrebné takúto snahu v správnom konaní preukazovať. Žalovaná nepopierala ani verejný záujem na odovysielaní informácií o aktuálnych pomeroch na Kryme, avšak ako uviedla, v programe nebola zabezpečená neustrannosť.

Žalovaná ďalej na margo žalobcových námietok v odvolaní poukázala na svoje rozhodnutie, v ktorom v súlade so správnu úvahou a nie svojvoľne uviedla, ktoré príspevky obsahovali tvrdenia, ktoré smerovali k obvineniu Ruskej federácie zo závažného porušenia medzinárodného práva, a ktorým ozbrojený zásah na území cudzieho štátu s ohľadom na Chartu OSN, ako základ povojnového bezpečnostného usporiadania sveta, nepochybne je. Zdôraznila, že jej nijakým spôsobom neprináleží skúmať opodstatnenosť predmetných obvinení, no je nesporné, že žalobca nevyvinul nijaké úsilie na získanie prípadného stanoviska obvinenej strany. Z ustálenej rozhodovacej praxe žalovanej, potvrdenej judikatúrou príslušných súdov SR je zrejmé, že povinnosť podľa § 16 ods. 3 písm. b/ zákona č. 308/2000 Z. z., sa považuje za splnenú aj v prípade, ak vysielateľ v rámci dotknutého programu preukáže dostatočnú snahu, hoci neúspešnú, o sprostredkovanie stanoviska dotknutej osoby.

K námietke žalobcu o nezohľadnení jeho argumentácie prednesenej na ústnom pojednávaní a jej následnej absencii v napadnutom rozhodnutí žalovaná uviedla, že súd nemôže preskúmať správne rozhodnutie

nad rámec žalobcom v žalobe vymedzeným, podľa zásady iudex ne eat petita partium, ktorá vyplýva z ustanovenia § 249 ods. 2 O. s. p. Porušenie koncentračnej zásady žalovaná na predmetnom ústnom pojednávaní aj namietla ako aj samotný senát. K žalobcovmu tvrdeniu o nekonkretizácii a nešpecifikácii dôvodu legitímnosti obmedzenia slobody prejavu žalovaná uviedla, že v prejednávanej veci neuprednostnila práva a právom chránené záujmy iných, ale konala práve s cieľom chrániť verejný záujem na zabezpečení nestrannosti a objektívnosti spravodajstva, a to v prípade absencie vyjadrení dotknutej strany aj správne aplikovala. Cieľom ust. § 16 ods. 3 písm. b/ zákona č. 308/2000 Z. z. je ochrana diváka, ktorú žalovaná v odôvodnení rozhodnutia jasne špecifikovala.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v odvolacom konaní postupoval v zmysle ust. § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. (Správny súdny poriadok), účinného od 01.07.2016, podľa ktorého sa odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, dokončia podľa doterajších predpisov, t.j. podľa zákona č. 99/1963 Zb., Občiansky súdny poriadok (O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O. s. p.) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v rozsahu a medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania, podľa ustanovenia § 250ja ods. 2, § 214 ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a 3 O. s. p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

Žalovaná rozhodnutím č. RL/42/2014 zo dňa 04.11.2014 uložila žalobcovi podľa ustanovenia § 64 ods. 1 písm. a/ zákona č. 308/2000 Z. z. sankciu - upozornenie na porušenie zákona za to, že porušil povinnosť ustanovenú v § 16 ods. 3 písm. b/ zákona č. 308/2000 Z. z. tým, že dňa 01.03.2014 v čase o cca 19.00 hod., odvysielal v rámci programovej služby Jednotka, v programe Správy RTVS príspevky s názvom „Aktuálna situácia na Ukrajine; Na pohyb ruských vojsk reagoval celý svet; Na situáciu na Ukrajine reaguje aj slovenská vláda; Analytik o ďalšom vývoji na Ukrajine; Aktuálna situácia na Ukrajine (rozhovor s M. N.)“, v ktorom došlo k porušeniu povinnosti zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť, keďže dotknutá strana, ktorou boli politickí predstavitelia Ruskej federácie, nedostali priestor na vyjadrenie a ich stanovisko k danej téme nebolo účastníkom konania ani nijak sprostredkované.

Spornou zostala skutočnosť, či odvysielaný príspevok v rámci spravodajského programu bol objektívny a nestranný, a teda, či vysielateľ zabezpečil povinnosť vyplývajúcu mu z ustanovenia § 16 ods. 3 písm. b/ zákona č. 308/2000 Z. z.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa oboznámil s obsahom pripojeného administratívneho a súdneho spisu, s obsahom napadnutého rozhodnutia žalovaného č. RL/42/2014 zo dňa 04.11.2014, ako aj s prepisom predmetného príspevku.

Podľa § 244 ods. 1 O. s. p. v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 247 ods. 1 O. s. p. podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 16 ods. 3 písm. b/ zákona č. 308/2000 Z. z. vysielateľ je povinný zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a politicko-publicistických programov; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.

Podľa čl. 7 ods. 3 Európskeho dohovoru o cezhraničnej televízii Prevádzkovateľ vysielania je povinný zabezpečiť, aby spravodajské relácie objektívne uvádzali fakty a udalosti a podporovali slobodné utváranie názorov.

Podľa § 64 ods. 1 zákona č. 308/2000 Z. z. za porušenie povinnosti uloženej týmto zákonom alebo osobitnými predpismi rada ukladá tieto sankcie:

- a) upozornenie na porušenie zákona,
- b) odvysielanie oznamu o porušení zákona,
- c) pozastavenie vysielania alebo poskytovania programu alebo jeho časti,
- d) pokutu,
- e) odňatie licencie za závažné porušenie povinnosti.

Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 308/2000 Z. z. poslaním Rady je presadzovať záujmy verejnosti pri uplatňovaní práva na informácie, slobody prejavu a práva na prístup ku kultúrnym hodnotám a vzdelaniu a vykonávať štátnu reguláciu v oblasti vysielania, retransmisie a poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie.

Podľa § 4 ods. 2 zákona č. 308/2000 Z. z. Rada dbá o uchovávanie plurality informácií v spravodajských reláciách vysielateľov, ktorí vysielajú na základe zákona alebo na základe licencie podľa tohto zákona. Dohliada na dodržiavanie právnych predpisov upravujúcich vysielanie, retransmisiu a poskytovanie audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie a vykonáva štátnu správu v oblasti vysielania, retransmisie a poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie v rozsahu vymedzenom týmto zákonom.

Podľa Čl. 26 ods. 1 až 4 Ústavy Slovenskej republiky, sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povoleniacemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.

Cenzúra sa zakazuje.

Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

Podľa Čl. 31 ústavy, zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podľa Čl. 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam. Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

Obdobná problematika, týkajúca sa obmedzenia práva na šírenie informácií, bola predmetom konania vedeného Ústavným súdom Slovenskej republiky, v rámci ktorého boli zovšeobecnené zásady, na ktoré je potrebné prihliadať pri skúmaní, či bola vysielateľom porušená povinnosť podľa § 16 ods. 3 písm. b)

Podľa právneho názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplývajúceho z nálezu sp. zn. II.ÚS 307/2014: „...Zákonodarca požiadavkou objektívnosti a nestrannosti teda do istej miery obmedzil slobodu prejavu vysielateľov (porov. II. ÚS 647/2014). Cieľ obmedzenia možno nájsť v ochrane kvalifikovaných záujmov v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy a zároveň implicitne aj v čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd (t. j. aj úprava slobody prejavu vysielateľov zákonom o vysielaní; pozn.) a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Zákonodarca tak vytvoril diskrečný rámec (porov. bod 57), v ktorom sa pohybuje rada pre vysielanie, všeobecné súdy, ako aj ústavný súd. Iba ak sa neobjektívnosť a nestrannosť informovania dostáva do kolízie s niektorým z limitačných dôvodov podľa čl. 26 ods. 4 ústavy, tak je možnosť intervenovať zo strany rady pre vysielanie za splnenia ústavných podmienok (pozri ďalej body 62 až 63) opodstatnená. Inak povedané, zákonné obmedzenie slobody prejavu médií požiadavkou (i keď racionálnou) na objektívne a nestranné informovanie v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov v zmysle § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní a s tým spojenou právomocou rady pre vysielanie ukladať sankcie za porušenie tohto ustanovenia je potrebné v dnešnej pluralitnej demokratickej spoločnosti vykladať striktne v súvislosti s ochranou práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ochranou verejného zdravia a mravnosti (porov. čl. 26 ods. 4 ústavy a obdobne čl. 10 ods. 2 dohovoru), a otázku, či nesplnenie požiadavky uloženej § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní zo strany vysielateľa (médiá) sa dostáva do kolízie s verejným záujmom v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy a čl. 10 ods. 2 dohovoru, je potrebné skúmať vždy jednotlivo, vzhľadom na konkrétnosti daného prípadu a charakter nedodržania požiadavky na objektívne a nestranné informovanie. 61. Na tomto mieste ústavný súd, nadväzujúc na predchádzajúci bod, uvádza, že zákonné obmedzenie slobody prejavu médií požiadavkou na objektívne a nestranné informovanie v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov a s tým spojenou právomocou rady pre vysielanie ukladať sankcie za porušenie tejto požiadavky nie je možné vyvodiť z ústavného práva jednotlivcov na prijímanie informácií (čl. 26 ods. 2 ústavy a čl. 10 ods. 1 dohovoru), keďže právo prijímať informácie zahŕňa právo prijímať informácie tak pravdivé, overiteľné a neutrálne, ako aj fiktívne, neoveriteľné, nepravdivé alebo pravdu skresľujúce či prezentujúce určitý svetonázor. Aj informácie, ktoré sú fiktívne, nepresné a nezakladajú sa na pravde, podnecujú recipienta pri konfrontácii s informáciou prijímanou z iných početných zdrojov informácií k tej istej téme ku kritickému mysleniu a potencujú vôľu po vyhľadani a osvojení si iných názorov na tému. Uvedené smeruje k sebarealizácii človeka a podporuje nekončiaci spoločenský diskurz k téme. Ústavný súd hodnotí túto skutočnosť ako demokratický prvok slobodnej spoločnosti. 62. Ako už bolo vyššie naznačené, účelom zákonného obmedzenia slobody prejavu médií požiadavkou na objektívne a nestranné informovanie v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov v zmysle § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní a s tým spojenou právomocou rady pre vysielanie ukladať sankcie za porušenie tejto požiadavky je ochrana práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ochrana verejného zdravia a mravnosti (porov. čl. 26 ods. 4 ústavy a obdobne čl. 10 ods. 2 dohovoru) a v istom zmysle implicitne s tým spojené napĺňanie požiadavky čl. 31 ústavy, a to v tom smere, že týmto zákonným obmedzením slobody prejavu v zmysle jeho textácie sa má predchádzať šíreniu a uvádzaniu jednostranných názorov, myšlienok a ideí na konkrétnu tému v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov, ktoré pri ich jednostrannosti [t. j. nezabezpečení viacerých alebo opozičných názorov, myšlienok a ideí na konkrétnu tému, pričom termíny „objektívnosť“ a „nestrannosť“ sú vzájomne podmienené, t. j. čím viac rôznorodých názorov (kladných, záporných, opozičných, súhlasných a pod.) na danú tému médium odprezentuje, tým objektívnejší obraz o téme médium recipientom poskytne a zároveň nebude preferovaný niektorý názor na danú tému na úkor iných názorov] zároveň môžu, skúmajúc každý prípad jednotlivo, jeho konkrétnosti a s ohľadom na charakter šírenia a uvádzania jednostranných názorov, myšlienok a ideí, ako aj charakter samotných jednostranných názorov, myšlienok a ideí, znamenať ohrozenie práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ohrozenie verejného zdravia a mravnosti. In concreto môže ísť napríklad o šírenie a uvádzanie jednostranných názorov, myšlienok alebo ideí úmyselne popierajúcich ľudské práva a slobody, popierajúce alebo schvaľujúce holokaust, zločiny politických režimov, podporujúcich náboženský extrémizmus a terorizmus, podporujúcich výlučne jednu politickú stranu, hnutie či skupinu s cieľom

poškodiť na právach názorových a politických oponentov v rámci demokratického politického súboja v podmienkach reprezentatívnej demokracie, podporujúcich totalitné štátne zriadenie alebo propagandu politických režimov založených na fašistickej, komunistickej alebo obdobnej ideológii, podporujúcich národnú, rasovú alebo etnickú nenávisť a pod. V uvedených intenciách sú povinné orgány verejnej moci interpretovať a aplikovať obmedzenie slobody prejavu vyplývajúce z § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní..“

Nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky boli konfrontované názory, z ktorých vychádzala žalovaná ako aj Krajský súd v Bratislave v napadnutom rozsudku. Vo svojom rozhodnutí poukázal na situáciu v oblasti technických možností umožňujúcich recipientom prijímať informácie z rôznych médií a vytvárať si na ich základe vlastný názor.

Z ďalšieho textu predmetného rozhodnutia Ústavného súdu SR vyplýva, že je potrebné opätovne odmietnuť právny názor Rady pre vysielanie a retransmisiu ako aj všeobecných súdov, že výkon práva na slobodu prejavu sa dostal do kolízie s právom verejnosti na objektívne informácie a slobodu prejavu, pretože toto bolo možné obmedziť (zasiahnuť do rozhodnutia orgánu verejnej moci) iba ak došlo ku kolízii s ochranou práv a slobôd iných, bezpečnosti štátu, verejného poriadku, ochranou verejného zdravia a mravnosti v zmysle čl. 26 ods. 4 ústavy alebo čl. 10 ods. 2 dohovoru.

Odvolací súd poukazuje na vyjadrený názor, s ktorým sa stotožňuje, že: „Občania (recipienti informácií) nie sú „šedá masa“, rozhodovanie a utváranie názorov ľudí nie je závislé od jednej spravodajskej relácie a v nej odprezentovaných názorov alebo jednej krátkej správy či jednej politicko-publicistickej diskusie. V dobe plurality zdrojov informácií je v zásade každá téma týkajúca sa verejného (politického) života predmetom diskusie na viacerých verejných fórach a v publicistických príspevkoch či rozmanitých spravodajských programoch viacerých médií“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmaním odvysielaných príspevkov žalobcu, ako aj rozhodnutia žalovanej dospel k záveru, že z nich nie je zrejmé, akým spôsobom boli odvysielaným programom zasiahnuté práva a slobody iných, bezpečnosť štátu, verejný poriadok, verejné zdravie a mravnosť tak, aby bolo potrebné zasiahnuť do výkonu práva na slobodu prejavu, šírenia informácií a práva verejnosti na informácie.

Zákon č. 308/2000 Z.z. ukladá povinnosť „objektivity“ a „nestrannosti“ pri informovaní nie štátu v rámci jeho pozitívneho záväzku, ale vysielateľom pôsobiacim na mediálnom trhu (povinnosť zabezpečiť objektivnosť a nestrannosť spravodajských programov a politicko-publicistických programov). Pojmy „objektívnosť“ a „nestrannosť“ sú neurčitým právnym pojmom, ktorý treba vykladať vzhľadom na okolnosti jednotlivého prípadu, ako aj na účel, ktorý v tej-ktorej spoločnosti a dobe plnia, v súvislosti s ústavnou garanciou slobody prejavu. Uvedené pojmy boli zakotvené v slovenskom právnom poriadku už zákonom č. 468/1991 Zb. o prevádzkovaní rozhlasového a televízneho vysielania. V danom čase, v období transformácie Slovenskej republiky po období neslobody, bolo legitímnym verejným záujmom (záujem na ochrane demokratického verejného poriadku), aby v čase neexistencie plurality médií a neexistencie elektronických médií, zákonodarca vyžadoval od malého počtu vysielateľov pôsobiacich na mediálnom trhu zabezpečenie názorovej plurality vo vysielaní v zmysle prezentovania viacerých uhlov pohľadu na jednu problematiku a snahu po dosiahnutí čo najväčšej novej miery objektivnosti sprostredkovaných tém a udalostí v zmysle zaobstarania a zohľadňovania čo najväčšieho počtu zdrojov, z ktorých médium vychádza. Ako uviedol ústavný súd, cieľom tejto zákonnej limitácie vysielateľa bolo predchádzať propagandistickému, jednostrannému a hrubo skresľujúcemu šíreniu dezinformácií typických pre verejnoprávne médiá v čase neslobody, teda záujem na ochrane demokratického verejného poriadku. V dnešnej dobe plurality médií, participácie tuzemských i zahraničných súkromnoprávných médií na formovaní mediálneho trhu a sprostredkovaní informácií, dobe neobmedzených zdrojov informácií, počnúc tlačnými a elektronickými médiami, internetovej a mobilnej siete, nových médií a sociálnych sietí a členstva Slovenskej republiky v Európskej únii, uvedenú zákonnú požiadavku na objektívne a nestranné informovanie v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov zo strany médií, nemožno bez ďalšieho odôvodniť záujmom na

ochrane demokratickeho verejného poriadku v tých intenciách, ako to bolo uvedené v súvislosti so zákonom č. 468/1991 Zb.

Je zrejmé, že na základe predmetnej rozhodovacej praxe Ústavného súdu SR došlo k vývoju aj v rozhodovaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v oblasti uplatňovania požiadavky na objektívne a nestranné informovanie v rámci spravodajských programov a politicko-publicistických programov podľa § 16 ods. 3 písm. b) zákona o vysielaní, v závislosti od vývoja spoločnosti a rozvoja mediálneho trhu.

V danom prípade, v zmysle vyššie prezentovaného právneho názoru, nebolo možné súhlasiť s názorom žalovanej a súdu prvého stupňa, že bol daný dôvod na zásah štátu, prostredníctvom orgánu verejnej moci do práva žalobcu na slobodu prejavu, šírenia informácií a práva verejnosti na informácie, zaručené čl. 26 Ústavy. Z odôvodnení predmetných rozhodnutí zároveň nevyplýva, že by odvysielaným programom došlo k porušeniu záujmov národnej bezpečnosti, územnej celistvosti, nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci, v dôsledku čoho by bolo možné považovať zásah žalovanej, prostredníctvom vydaného rozhodnutia, za legitímny.

Z obsahu odvysielaných príspevkov je zrejmé, že sa jednalo o sprostredkovanie aktuálnych informácií, prevzatých z iných zdrojov, obsahom ktorých bol opis a zobrazenie udalostí na Ukrajine po tom, ako na jej územie prenikli ruské vojská. Predmetné informácie boli už obsahom vysielania aj iných médií z celého sveta a recipienti mali možnosť sa s nimi oboznámiť. Žalobca v rámci svojho vysielania, okrem prevzatých obrazových záznamov, poskytol priestor na vyjadrenie sa k daniu na Ukrajine, či už politickým predstaviteľom, ako aj nezávislému analytikovi, ktorý objektivizoval príčiny danej udalosti. V záujme poskytnúť čerstvé a aktuálne informácie, bolo za danej situácie, podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, logické a účelné odvysielat' reportáže z postihnutých oblastí aj bez poskytnutia primeraného času a priestoru na vyjadrenie sa k udalostiam veľvyslanectvu Ruskej federácie, resp. zodpovedných predstaviteľov Ruska. V tomto smere odvolací súd považuje žalobné námietky žalobcu voči rozhodnutiu žalovanej za dôvodné.

Ako bolo už vyššie uvedené, odvysielaním daných príspevkov, nedošlo k ohrozeniu práv a záujmov garantovaných ústavou a Dohovorom.

Najvyšší súd na základe uvedených dôvodov dospel k záveru, že právne posúdenie veci súdom prvého stupňa a žalovanej nebolo v súlade so zákonom, a preto rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/28/2015-32 zo dňa 11. marca 2016 zmenil podľa ust. § 250ja ods. 3 O.s.p. tak, že rozhodnutie žalovanej zrušil podľa § 250j ods. 2, písm. a) a vec jej vrátil na ďalšie konanie

O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 246c ods. 1 veta prvá O. s. p. tak, že úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania, spočívajúcich v zaplatených súdnych poplatkoch za žalobu a odvolanie, po 70 €. Žalobcom uplatnenú náhradu DPH odvolací súd žalobcovi nepriznal, pretože takýto nárok mu zo zákona neprislúcha.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.